

DEN SMALLE BOG

Digitalt kulturtidsskrift. Redigeret af Jakob Brønnum. 7. årgang. ISSN: 2446-0079

Læs Den smalle bog fast

Den smalle bogs skribenter

Kontakt og kolofon

Arkiv

Gribende roman om en gennemsnitlig kvinde

Karen Borg-Hansen: "Undervejs i vinden – En kvindes liv", Hovedland 2021, 382 sider. Af Egil Hvid-Olsen. "Undervejs i vinden – En kvindes li...

Find rundt i Den smalle bog

Den smalle bog er et tidsskrift for boganmeldelser og bringer desuden andre litterære læsninger, klummer, skønlitterære og essayistiske originaltekster

Fra 1. januar 2022 gravist også andre genrer, musikanmeldelser, kunst og fotokunst mm. Midt på siden står det seneste indlæg. Øverst i højrespalten og øverst i venstrespalten står de foregående indlæg. Længere nede i højrespalten kan man læse tidsskriftet kronologisk og man kan klikke sig ind på tidsskriftets forskellige stofgrupper. Længere ned i venstrespalten er nogle af de mest læste, tidligere indlæg fremhævet. Længere nede er forskellige relevante links. Øverst på siden kan man se, hvem der skriver

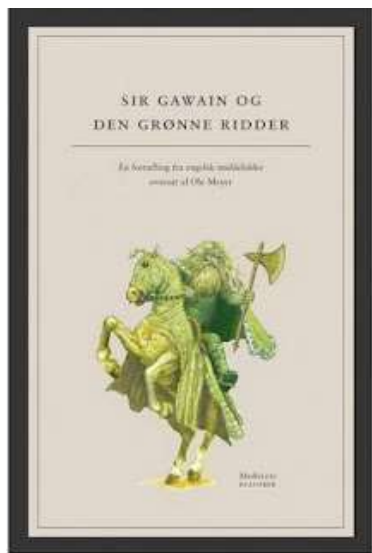
fredag den 26. november 2021

Den Grønne Ridder – og hans mere og mere erfarne kollega

Sir Gawain og den grønne ridder: En fortælling fra engelsk middelalder
overs. Ole Meyer, ill. Lars Lauge
Multivers 2018
159 sider, 259,95 kr.

Af Søren Holst

For nogen tid siden havde "The Green Knight" biografpremiere. Den er løseligt bygget over heltefigurer Sir Gawain og den grønne ridder, som i 2018 for første nogensinde kom i dansk oversættelse ved Ole Meyer, der især er kendt som oversætter af Dantes Komædie – en præstation, der må imponere enhver som har prøvet at oversætte noget som helst.

titel, eftersom J.R.R. Tolkien har frembragt en af de mange oversættelser til nutidigt engelsk. Og den sene klassikerstatus er bestemt fortjent.

En god historie

Der er, som Keith Harrison skriver i sine kommentarer til sin oversættelse i Oxford World's Classics, tale om "a rattling good story": Det er nytårsaften ved Kong Arthurs hof. Både riddere og damer er forsamlet i den traditionelt indrettede gildesal, hvor kongen sidder ved højbordet og det øvrige hof ved hans side eller ved en række langborde. Fortælleren nævner, nærmest en passant, at selv om der bliver serveret, og måltidets øvrige deltagere tager for sig, havde kongen selv den vane på højtidsdage ikke at sætte tænderne i maden, før han havde hørt en fortælling om ridderlig helteed eller, endnu bedre, oplevet at der var bud efter én af hans riddere til at påtage sig en eventyrlig opgave.

MESTERLIG LYRIKANTOLOGI FRA DET GAMLE KINA

Slå op i Den smalle bog

Søg

DE SMALLE BØGER - Klik og se mere

► 2022 (3)

▼ 2021 (64)

► december (4)

▼ november (5)

Den Grønne Ridder – og hans mere og mere erfarne k...

En evigt aktuel klassiker

Sammenfiltrede identiteter

Dostojevskij 200 år - et tema i Den smalle bog

Vandrestaven i kødet

► oktober (4)

► september (6)

► august (4)

► juli (4)

► juni (6)

► maj (7)

► april (5)

på Den smalle bog og hvem de skriver om.

Den store litteratur i Den smalle bog

- Dostojevskij 200 år - et tema i Den smalle bog
- Steinbeck: Egil Hvid-Olsen introducerer ni af romanerne

Links til digitale tidsskrifter mm.

- The Lit Hub - The Best Of The Literary Internet
- The Public Domain Review

Denne lille særhed hos heltekongen går igen flere steder i Arthur-digtningen, men i akkurat dette tilfælde får kongen – og læseren – mere end vi havde regnet med: Midt i forretten kommer en ridder med kæmpeskikkelse galoperende ind i salen på sin hest. Både hans dragt, hestens udstyr, hesten selv og ridderens hud er, som man har gættet ud fra bogens titel, lysende grønne. Og det naturstridige udseende er endda det mindst uhyggelige ved ham. Han er ikke iført rustning, men har en grøn gren i den ene hånd og en stridsøkse i den anden, og udfordrer kongen til at lade en af sine riddere deltage i en usædvanlig tvekamp: Den udvalgte skal få lov at rette et hug af øksen mod Den Grønne Ridder; men han skal først forpligte sig til ét år og én dag senere at opsøge Ridderen og lade denne gengælde hugget. Den navnkundige Gawain beder kongen om tilladelse til at tage udfordringen op. Og da han hugger mod Den Grønne Ridders hals, falder Ridderens hoved af, som man kunne forvente, og løftet om selv at tage imod et hug det følgende nytår synes dermed at bortfalde. At det afhuggede, grønne hoved triller hen ad gulvet, mens skræmte hoffolk puffer det fra sig med fødderne, er imidlertid den sidste gang i digtet, at noget går som forventet. Og vi er kun nået til det nittende af digtets 101 kapitler.

En fabel om ridderlighed – og meget andet

De fleste af os kan næppe længere huske, hvordan det var at læse eller høre om Odysseus' ankomst til kyklopernes ø uden på forhånd at vide, hvordan Polyfemos ville blive overvundet. Det forhindrer os ikke i fortsat at læse Odysseen med begejstring. At noget er værd at læse flere gange – og dermed at læse for andet end det overraskende plots skyld – er vel nærmest en af de fundamentale definitioner på litterær kvalitet.

Men det ændrer ikke ved, at plottet også er et centralt aspekt af værket, og at det er en særlig oplevelse at læse noget for første gang. Så det ville være en skam at røbe for læseren, hvad der sker med den nu hovedløse Grønne Ridder, og hvad Gawain oplever, da han den følgende Allerhelgensdag faktisk forlader Camelot for at være i god tid til at finde Det grønne Kapel, som Ridderen har opgivet som sin adresse. Men jeg kan love, at der ikke er nogen mangel på dramatiske begivenheder – på trods af at helten på den anden side, noget overraskende, faktisk kommer til at ligge passiv hen i en central del af handlingens forløb.

Ud over at fortælle den spændende historie om de farer og prøvelser, som Gawain må gennemgå, udgør digtet naturligvis også en behandling af nogle grundlæggende temaer, som de dramatiske begivenheder kaster lys på. En del vidtløftige forslag har været fremsat i digtets knap 200 år lange fortolkningshistorie. Den Grønne Ridder, der dukker op netop ved det nye års indtræden, er blevet set som en slags naturguddom eller personifikation af naturens årlige genopblomstring efter midvinterens fejring af frelserens fødsel. En lignende tolkning, blot vendt på hovedet, har set digtet som en skildring af striden mellem natur og kultur: Camelot og ridderstanden er kulturen, Den Grønne Ridder repræsenterer den utæmmede natur, når han kommer brasende ind på kongens enemærker, og netop denne ugæstfrie natur udenfor må Gawain rejse igennem på sin lange søgen efter Det Grønne Kapel den følgende vinter.

Der kan være noget rigtigt i begge tolkninger, og i adskillige andre. Men mest centralt er digtet nok en drøftelse af selve ridderskabets ideal om "trawthe", som det hedder på middelalderengelsk, og som både rummer begreberne sandhed ("truth" på moderne engelsk), troskab og trofasthed ("troth" som i det gammeldags udtryk "betrothal" for en forlovelse) og endelig integritet (at være "true to one's self"). Gawain stiller tårnhøje krav til sin egen "trawthe", men er samtidig overbevist om at han faktisk kan opfylde disse krav. Undervejs viser virkeligheden sig at være mere speget, og Gawain kan siges at komme ud af historien forvandlet fra skinnende forbillede til angrende synder. Da han ved digtets slutning giver udtryk for dette markant mindre selvsikre syn på sin ridderværdighed, slår omgivelserne det imidlertid nærmest hen som en bagatel der kan gøres til genstand for spøg. Om den ene eller anden part har ret, skal læseren øjensynlig selv inddrages i at afgøre. Spørgsmålene bider sig selv i halen, lige som den ene streg, der danner den femtaktede stjerne på Gawains våbenskjold, og som er et centralt motiv i digtet.

At oversætte poesi

- marts (7)
- februar (6)
- januar (6)
- 2020 (57)
- 2019 (49)
- 2018 (43)
- 2017 (36)
- 2016 (34)

Den smalle bogs stofgrupper. "Lyrik", "Prosa" og "Essay" er originaltekster

- aforismer (1)
- antologi (3)
- boganmeldelse (130)
- dagbøger (1)
- digtsamling (33)
- En litterær refleksion (7)
- essay (8)
- eventyr (5)
- fabler (5)
- faglitteratur (17)
- klassikerlæsning (22)
- kortroman (10)
- kunstbog (14)
- lyrik (5)
- noveller (15)
- prosa (17)
- prosadigt (2)
- roman (43)

Den smalle bogs læsere

Faste læsere (2)

Følg

Sidevisninger i alt

151,578

At oversætte noget som er på vers, byder naturligvis på vanskeligheder ud over de strabadser som enhver oversættelse indebærer. Det er ønskeligt at bevare den særlige klang, som den poetiske form giver indholdet på originalsproget. Den er en del af værket. Men det kan sjældent opnås uden omkostninger. Hvis bestræbelserne på fx at bevare et særligt rimskema uforandret medfører, at man må ty til ejendommelige gloser eller akavede ordstillinger, som ellers ikke var kommet på tale, risikerer man at få værket til at lyde arkaisk eller ligefrem klodset – og dermed netop ikke yde dets form retfærdighed.

Man kan godt overveje, om ikke dét netop var den beklagelige følge, da Meyers forrige forgænger som Dante-oversætter, Chr. Molbech, absolut ville kræve af sine selv at Komediens elegante rimskema skulle bevares, på trods af at vi på dansk slet ikke har den rigdom af ord med forskellige vokalværdier i tryksvag udlyd, som italiensk råder over. Det kan hverken undre, at Molbech undervejs bemærkede at oversættelsesarbejdet var ”som at vade gennem knædybt sand”, eller at både Knud Hee Andersen i 1963 og Meyer selv i 2000 valgte at give afkald på rimene.

En helt anden udfordring møder Gawain-oversætteren. Digtet er et eksempel på den ”Alliterative revival” i 1300-tallet, som genoplivede brugen af stavrim, der havde været gængs i langt tidligere engelsk litteratur som fx Beowulf, men var gået af brug. (Den er forsøgt bevaret i Andreas Haarders fordanskning Bjovulf fra 1984, genoptr. 2001). Rugbrødsdelen af de 101 kapitler eller sange består af fra 13 til 34 fortællende verslinjer med dette klassiske skema: Konsonanten i en af de første trykstærke stavelser skal gå igen 2-3 gange i stavelser med tryk i resten af linjen (for trykstærke stavelser, der begynder med vokal, gælder særlige regler).

I Gawain-digtet er skemaet desuden suppleret med, at hver sang afsluttes med et såkaldt ”bob-and-wheel”, der lader sangen munde ud i fire kortere linjer, der afslutter eller opsummerer det foregående, og som har enderim, som vi er vant til det.

Meyer har meget fornuftigt bibeholdt rytmen, men ladet stavrimene forekomme ”hvor de har budt sig til”, og ellers ikke.

Et eksempel kunne være fra Gawains ridetur ud til sit sidste møde med Den Grønne Ridder (kap. 83). To linjer fra originalen lyder således:

They boghen bi bonkkez / ther boghes ar bare,
Thay clomben bi clyffes / ther clengez the colde.

Hos Meyer:

De red over højdedrag hvor træerne stod nøgne,
de kom over klipper hvor kold sne hang i klumper.

Son man kan se, er k-lydenes spil mod hinanden i den sidste linje perfekt gengivet, hvorimod der er givet afkald på det tilsvarende mønster af b-lyde i den foregående linje, fordi en indholdstro gengivelse på naturligt, velklingende dansk trods alt er vigtigere. Det er uden tvivl et rigtigt valg. Om det også var nødvendigt helt at undlade enderimene i hver sangs afslutning, kan man måske diskutere. Men i hvert fald er det konsekvent.

Og det er et meget velkomment og gedigent bidrag Meyer har ydet til vores forråd af ældre litteratur i oversættelse.

Indsendt af [Jakob Brønnum](#)

Etiketter: [boganmeldelse](#)

Ingen kommentarer:

[Send en kommentar](#)